

Δ'
ΑΡΓΟΝΑΥΤΕΣ

ka^ yuc¼
e„ mšllei gnēsesqai aθt»n,
e„j yuc¼n
aũtĩ bleptšon,¹
τον ζένο και τον εχθρό τον είδαμε στον καθρέφτη².

Ήτανε καλά παιδιά οι σύντροφοι, δε φωνάζαν
ούτε από τον κάματο ούτε από τη δίψα ούτε από την παγωνιά,
είχανε το φέρσιμο των δέντρων και των κυμάτων
που δέχονται τον άνεμο και τη βροχή
δέχονται τη νύχτα και τον ήλιο
χωρίς ν' αλλάζουν μέσα στην αλλαγή.
Ήτανε καλά παιδιά, μέρες ολόκληρες
ίδρωναν στο κουπί με χαμηλωμένα μάτια
ανασαίνοντας με ρυθμό
και το αίμα τους κοκκίνιζε ένα δέρμα υποταγμένο.
Κάποτε τραγούδησαν, με χαμηλωμένα μάτια
όταν περάσαμε το ερημόνησο με τις αραποσυκιές
κατά τη δύση, πέρα από τον κάβο των σκύλων
που γαβγίζουν.

¹ Platon, Alkibiades 133b.

² Wszystkie oryginalne wersje wierszy Jorgosa Seferisa pochodzą z wydania: Γιώργος Σεφέρης, *Ποιήματα*, Ίκαρος, Αθήνα, 2000. Mimo przeprowadzonej w 1982 roku reformy ortograficznej dzieła Seferisa zgodnie z ustaloną tradycją publikowane są w archaicznym systemie politonicznym. W „Przekładańcu” z przyczyn technicznych, ale całkowicie zgodnie z powszechnie stosowanym zapisem, wiersze Seferisa publikujemy w uproszczonym systemie monotonicznym.

przełożył Michał Bzinkowski ■

MITHISTÓRIMA

IV. ARGONAUCI

A dusza,
jeśli dąży do poznania siebie,
w duszę
musi spojrzeć;
obcego i wroga – ujrzeliśmy go w lustrze.

Towarzysze byli wspaniali, nie krzyczeli
ani z udręki ani z pragnienia ani z mrozu,
zachowywali się jak drzewa i fale,
które przyjmują wiatr i deszcz,
przyjmują noc i słońce
nie zmieniając się w czasie przemiany.
Byli wspaniali, całe dnie
pocili się przy wiosłach ze spuszczonej oczami
oddychając rytmicznie
a ich krew zaczerwieniła uległa skórę.
Raz zaśpiewali ze spuszczonej oczami,
gdy mijaliśmy bezludną wyspę z arabskimi figowcami
gdzieś na zachodzie, za przylądkiem, gdzie
ujadają psy.

ε„ mšlleĩ gnēsesqai aθt»n, έλεγαν
ε„j γυςχñ βλεπτέον, έλεγαν
και τα κουπιά χτυπούσαν το χρυσάφι του πελάγου
μέσα στο ηλιόγερμα.

Περάσαμε κάβους πολλούς πολλά νησιά τη θάλασσα
που φέρνει την άλλη θάλασσα, γλάρους και φώκιες.
Δυστυχημένες γυναίκες κάποτε με ολολυγμούς
κλαίγανε τα χαμένα τους παιδιά
κι άλλες αγριεμένες γύρευαν το Μεγαλέξαντρο
και δόξες βυθισμένες στα βάθη της Ασίας.

Αράξαμε σ' ακρογιαλιές γεμάτες αρώματα νυχτερινά
με κελαηδίσματα πουλιών, νερά που αφήνανε στα χέρια
τη μνήμη μιας μεγάλης ευτυχίας.
Μα δεν τελειώναν τα ταξίδια.

Οι ψυχές τους έγιναν ένα με τα κουπιά και τους σκαρμούς
με το σοβαρό πρόσωπο της πλώρης
με τ' αυλάκι του τιμονιού
με το νερό που έσπαζε τη μορφή τους.
Οι σύντροφοι τέλειωσαν με τη σειρά,
με χαμηλωμένα μάτια. Τα κουπιά τους
δείχνουν το μέρος που κοιμούνται στ' ακρογιάλι.

Κανείς δεν τους θυμάται. Δικαιοσύνη.

Θ'

Είναι παλιό το λιμάνι, δεν μπορώ πια να περιμένω
ούτε το φίλο που έφυγε στο νησί με τα πεύκα
ούτε το φίλο που έφυγε στο νησί με τα πλατάνια
ούτε το φίλο που έφυγε για τ' ανοιχτά.
Χαιδεύω τα σκουριασμένα κανόνια, χαιδεύω τα κουπιά
να ζωντανέψει το κορμί μου και ν' αποφασίσει.
Τα καραβόπανα δίνουν μόνο τη μυρωδιά
του αλατιού της άλλης τρικυμίας.

Αν το θέλησα να μείνω μόνος, γύρεψα
τη μοναξιά, δε γύρεψα μια τέτοια απαντοχή,
το κομμάτιασμα της ψυχής μου στον ορίζοντα,
αυτές τις γραμμές, αυτά τα χρώματα, αυτή τη σιγή.

Τ' άστρα της νύχτας με γυρίζουν στην προσδοκία
του Οδυσσέα για τους νεκρούς μες στ' ασφοδίλια.
Μες στ' ασφοδίλια σαν αράξαμε εδώ-πέρα θέλαμε να βρούμε
τη λαγκαδιά που είδε τον Άδωνι λαβωμένο.

Jeśli dusza dąży do poznania siebie, mówili
w duszę musi spojrzeć, mówili,
a wiosła uderzały w złoto morza
o zachodzie słońca.
Minęliśmy wiele przylądków wiele wysp morze
które prowadzi ku innemu morzu, mewy i foki.
Czasem zrozpaczone kobiety z lamentem
opłakiwały swe stracone dzieci
a inne, oszalałe, poszukiwały Aleksandra Wielkiego
i dni chwały zatopionych w głębinach Azji.
Przybiliśmy do brzegów pełnych nocnych woni
śpiewu ptaków, wód, które zostawiły na dłoniach
pamięć wielkiego szczęścia.
Lecz podróże się nie kończyły.
Ich dusze stały się jednym z wiosłami i dulkami
z surowym obliczem dziobu
z brzdą koła sterowego
z wodą, która rzeźbiła ich wygląd.
Towarzysze umarli po kolei
z opuszczonymi oczami. Ich wiosła
wskazują miejsce, gdzie śpią na wybrzeżu.

Nikt o nich nie pamięta. Sprawiedliwość.

IX.

Port jest stary, nie mogę już czekać
ani na przyjaciela, który odpłynął na wyspę z sosnami
ani na przyjaciela, który odpłynął na wyspę z platanami
ani na przyjaciela, który wypłynął na otwarte morze.
Głaskam porzewiałe działa, głaskam wiosła,
by moje ciało na nowo odżyło i zadecydowało.
Żagle statków przynoszą jedynie zapach
soli innego sztormu.

Gdy zapragnąłem zostać sam, szukałem
samotności, nie szukałem takiego oczekiwania,
mej duszy rozdartej na strzępy na widnokregu,
tych linii, tych barw, tej ciszy.

Gwiazdy nocy zwracają me myśli ku oczekiwaniu
Odysa na zmarłych wśród asfodeli.
Wśród asfodeli, gdy tam przybiliśmy, pragnęliśmy znaleźć
łąkę, która widziała Adonisa zranionego.

I'

*Ο τόπος μας είναι κλειστός, όλο βουνά
που έχουν σκεπή το χαμηλό ουρανό μέρα και νύχτα.
Δεν έχουμε ποτάμια δεν έχουμε πηγάδια δεν έχουμε πηγές,
μονάχα λίγες στέρνες, άδειες κι αυτές, που ηχούν και πού
τις προσκυνούμε.*

*Ήχος στεκάμενος κούφιος, ίδιος με τη μοναξιά μας
ίδιος με την αγάπη μας, ίδιος με τα σώματά μας.
Μας φαίνεται παράξενο που κάποτε μπορέσαμε να χτίσουμε
τα σπίτια τα καλύβια και τις στάνες μας.
Κι οι γάμοι μας, τα δροσερά στεφάνια και τα δάχτυλα
γίνονται αινίγματα ανεξήγητα για την ψυχή μας.
Πώς γεννήθηκαν πώς δυναμώσανε τα παιδιά μας;*

*Ο τόπος μας είναι κλειστός. Τον κλείνουν
οι δυο μαύρες Συμπληγάδες. Στα λιμάνια
την Κυριακή σαν κατεβούμε ν' ανασάνουμε
βλέπουμε να φωτίζονται στο ηλιόγεμα
σπασμένα ξύλα από ταξίδια που δεν τέλειωσαν
σώματα που δεν ξέρουν πια πώς ν' αγαπήσουν.*

X.

Nasz kraj jest zamknięty, tylko góry
zadaszone niskim niebem dniem i nocą.
Nie mamy rzek nie mamy studni nie mamy źródeł,
jedynie kilka cystern, też pustych, które dźwięczą
i którym się kłaniamy.
Ciągły głuchy dźwięk, taki sam jak nasza samotność
taki sam jak nasza miłość, taki sam jak nasze ciała.
Wydaje się nam dziwne, że kiedyś zdołaliśmy zbudować
nasze domy chaty i zagrody.
A nasze śluby, chłodne wieńce i palce
stają się niepojętymi zagadkami dla naszej duszy.
Jak narodziły się jak wyrosły nasze dzieci?

Nasz kraj jest zamknięty. Zamykają go
dwie czarne Symplegady. W portach,
do których schodzimy w niedzielę, aby odetchnąć,
widzimy, jak lśnią w blasku słońca
potrzaskane deski z podróży, które się nie skończyły
ciała, które nie wiedzą już, jak pokochać.

IB' **ΜΠΟΤΙΛΙΑ ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟ**

*Τρεις βράχοι λίγα καμένα πέυκα κι ένα ρημοκλήσι
και παραπάνω
το ίδιο τοπίο αντιγραμμένο ζαναρχίζει :
τρεις βράχοι σε σχήμα πύλης, σκουριασμένοι
λίγα καμένα πέυκα, μαύρα και κίτρινα
κι ένα τετράγωνο σπιτάκι θαμμένο στον ασβέστη :
και παραπάνω ακόμη πολλές φορές
το ίδιο τοπίο ζαναρχίζει κλιμακωτά
ως τον ορίζοντα ως τον ουρανό που βασιλεύει.*

*Εδώ αράξαμε το καράβι να ματίσουμε τα σπασμένα κουπιά,
να πιούμε νερό και να κοιμηθούμε.
Η θάλασσα που μας πίκρανε είναι βαθιά κι ανεξερεύνητη
και ξεδιπλώνει μιαν απέραντη γαλήνη.
Εδώ μέσα στα βότσαλα βρήκαμε ένα νόμισμα
και το παίξαμε στα ζάρια.
Το κέρδισε ο μικρότερος και χάθηκε.*

Ξαναμπαρκάραμε με τα σπασμένα μας κουπιά.

XII. BUTELKA W MORZU

Trzy skały, kilka spalonych sosen i kapliczka
a dalej
ten sam odbity krajobraz powraca;
trzy skały w kształcie bramy, pokryte rdzą
kilka spalonych sosen, czarne i żółte
i kwadratowy domek zagrzebany w wapnie;
a dalej jeszcze wiele razy
ten sam krajobraz powraca raz za razem
aż do horyzontu, do nieba, które zachodzi.

Tutaj zarzuciliśmy kotwicę, by przedłużyć złamane wiosła,
napić się wody i przespać.
Morze, które było nam goryczą, jest głębokie i nieprzeniknione
i rozpościera bezkresną ciszę.
To tutaj wśród kamyków znaleźliśmy monetę
i graliśmy o nią w kości.
Wygrał najmłodszy i się zgubił.

Powróciliśmy na pokład ze złamanymi wiosłami.

ΙΖ' ΑΣΤΥΑΝΑΞ

*Τώρα που θα φύγεις πάρε μαζί σου και το παιδί
που είδε το φως κάτω από εκείνο το πλατάνι,
μια μέρα που αντηχούσαν σάλπιγγες και έλαμπαν όπλα
και τ' άλογα ιδρωμένα σκύβανε ν' αγγίζουν
την πράσινη επιφάνεια του νερού
στη γούρνα με τα υγρά τους τα ρουθούνια.*

*Οι ελιές με τις ρυτίδες των γονιών μας
τα βράχια με τη γνώση των γονιών μας
και το αίμα του αδερφού μας ζωντανό στο χόμα
ήτανε μια γερή χαρά μια πλούσια τάξη
για τις ψυχές που γνώριζαν την προσευχή τους.*

*Τώρα που θα φύγεις, τώρα που η μέρα της πληρωμής
χαράζει, τώρα που κανείς δεν ξέρει
ποιον θα σκοτώσει και πώς θα τελειώσει,
πάρε μαζί σου το παιδί που είδε το φως
κάτω απ' τα φύλλα εκείνου του πλατάνου
και μάθε του να μελετά τα δέντρα.*

XVII. ASTYANAKS

Teraz, gdy odejdiesz, weź też ze sobą chłopca
który przyszedł na świat pod tamtym platanem,
w dniu, w którym grzmiały trąby i lśniła broń
a konie spocone pochylały się, żeby dotknąć
zielonej powierzchni wody
w sadzawce swymi wilgotnymi nozdrzami.
Drzewa oliwne z rysami naszych przodków
skały z wiedzą naszych przodków
i krew naszego brata żywa w ziemi
były mocną radością bogactwem
dla dusz, które znały swą modlitwę.
Teraz, gdy odejdiesz, teraz, gdy świta
dzień zapłaty, teraz, gdy nikt nie wie
kogo zabije i jak umrze,
weź ze sobą chłopca, który przyszedł na świat
pod listowiem tamtego platanu
i naucz go uważnie przyglądać się drzewom.

Κ'

[ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ]

*Στο στήθος μου η πληγή ανοίγει πάλι
όταν χαμηλώνουν τ' άστρα και συγγενεύουν με το κορμί μου
όταν πέφτει σιγή κάτω από τα πέλματα των ανθρώπων.*

*Αυτές οι πέτρες που βουλιάζουν μέσα στα χρόνια ως πού θα με παρασύρουν;
Τη θάλασσα τη θάλασσα, ποιος θα μπορέσει να την εξαντλήσει;
Βλέπω τα χέρια κάθε αυγή να γνέφουν στο γύπα και στο γεράκι
δεμένη πάνω στο βράχο που έγινε με τον πόνο δικός μου,
βλέπω τα δέντρα που ανασαίνουν τη μαύρη γαλήνη των πεθαμένων
κι έπειτα τα χαμόγελα, που δεν προχωρούν, των αγαλμάτων.*

ΚΓ'

*Λίγο ακόμα
θα ιδούμε τις αμυγδαλιές ν' ανθίζουν
τα μάρμαρα να λάμπουν στον ήλιο
τη θάλασσα να κυματίζει*

*λίγο ακόμα,
να σηκωθούμε λίγο ψηλότερα.*

ΚΔ'

*Εδώ τελειώνουν τα έργα της θάλασσας, τα έργα της αγάπης.
Εκείνοι που κάποτε θα ζήσουν εδώ που τελειώνουμε
αν τύχει και μαυρίσει στη μνήμη τους το αίμα και ξεχειλίζει
ας μη μας ξεχάσουν, τις αδύναμες ψυχές μέσα στ' ασφοδίλια,
ας γυρίσουν προς το έρεβος τα κεφάλια των θυμάτων:*

Εμείς που τίποτε δεν είχαμε θα τους διδάξουμε τη γαλήνη.

XX. ANDROMEDA

W mej piersi rana znów się otwiera
gdy gwiazdy zachodzą i łączą się z moim ciałem
gdy opada cisza pod stopami ludzi.

Te kamienie, które zanurzają się w głębi lat, dokąd mnie zabiorą?
Morze, morze, któż je zdoła wyczerpać?
Widzę ręce każdego świtu, jak skinieniem dają znak sępowi i jastrzębiowi
przywiązana do skały, która przez mój ból stała się moja,
widzę drzewa, które oddychają czarną ciszą zmarłych
a potem uśmiechy nieruchome posągów.

XXIII.

Jeszcze trochę
a ujrzymy jak kwitną migdałowce
jak błyszczą w słońcu marmury
jak faluje morze

jeszcze trochę
wznieśmy się trochę wyżej.

XXIV.

Tu kończą się dzieła morza, dzieła miłości.
Ci, którzy kiedyś będą żyli tu, gdzie my umieramy,
jeśli przypadkiem krew w ich pamięci szernieje i przeleje się,
niech o nas nie zapomną, bezsilnych duszach wśród asfodeli,
niech zwrócą w stronę Erebu głowy ofiar:
my, którzy nie mieliśmy nic, nauczmy ich spokoju.

ΕΛΕΝΗ

ΤΕΥΚΡΟΣ: ἴμῃ γᾶν ἴμναλ...αν Κύπρον, οἶά μ' ἴμῃσπῖσεν
ο,ῆκε<ν Ἄρῶλλων, ὄνομα νησιωτικῶν
Salam<na ῃσμενον τᾶῖ ἴμῆκε< cεριν pετραῖ.

ΕΛΕΝΗ: οὐκ ἄλγον ἴμῃ γᾶν Τρῶεδ' ἐλλ' ἐϋδῶλον ἄν.

ΑΓΓΕΛΟΣ: τ... εϋζῆ
nefšlhj ῤr'ῤllwj eϋcomen pῶnouj pšri

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ, ΕΛΕΝΗ

„Τ' αἰδῶνία δε σ' αφήνουνε να κοιμηθεῖς στις Πλάτρες”.

Αἰδῶνι ντροπαλό, μες στον ανασασμό των φύλλων,
σύ που δωρίζεις τη μουσική δροσιά του δάσους
στα χωρισμένα σώματα και στις ψυχές
αυτῶν που ξέρουν πως δε θα γυρίσουν.
Τυφλή φωνή, που ψηλαφεῖς μέσα στη νυχτωμένη μνήμη
βήματα και χειρονομίες· δε θα τολμούσα να πω φιλήματα·
και το πικρό τρικύμισμα της ζαγριεμένης σκλάβας.

„Τ' αἰδῶνία δε σ' αφήνουνε να κοιμηθεῖς στις Πλάτρες”.

Ποιες εἶναι οι Πλάτρες; Ποιος το γνωρίζει τούτο το νησί;
Ἐζήσα τη ζωή μου ακούγοντας ονόματα πρωτάκουστα:
καινούργιους τόπους, καινούργιες τρέλες των ανθρώπων
ἢ των θεῶν·

ἡ μοῖρα μου που κυματίζει
ανάμεσα στο στερνό σπαθί ενός Αἴαντα
και μιαν ἄλλη Σαλαμίνα
μ' ἔφερε ἐδῶ σ' αυτό το γυρογιάλι.

Το φεγγάρι
βγήκε απ' το πέλαγο σαν Αφροδίτη·
σκέπασε τ' ἄστρα του Τοξότη, τώρα πάει να βρει
την καρδιά του Σκορπιού, κι ὅλα τ' ἀλλάζει.
Πού εἶναι ἡ ἀλήθεια;
Ἦμουν κι ἐγὼ στον πόλεμο τοξότης·
το ριζικό μου, ἐνός ἀνθρώπου που ζαστόχησε.

*Αηδόνι ποιητάρη,
σαν και μια τέτοια νύχτα στ' ακροθαλάσσι του Πρωτέα
σ' άκουσαν οι σκλάβες Σπαρτιάτισσες κι έσυραν το θρήνο,
κι ανάμεσό τους – ποιος θα το 'λεγε – η Ελένη!*

*Αυτή που κυνηγούσαμε χρόνια στο Σκάμαντρο.
Ήταν εκεί, στα χείλια της ερήμου: την άγγιξα, μου μίλησε:
„Δεν είν' αλήθεια, δεν είν' αλήθεια” φώναζε.
„Δεν μπήκα στο γαλαζόπλωρο καράβι.
Ποτέ δεν πάτησα την αντρειωμένη Τροία”.*

*Με το βαθύ στηθόδεσμο, τον ήλιο στα μαλλιά, κι αυτό
το ανάστημα
ίσκιοι και χαμόγελα παντού
στους ώμους στους μηρούς στα γόνατα:
ζωντανό δέρμα, και τα μάτια
με τα μεγάλα βλέφαρα,
ήταν εκεί, στην όχθη ενός Δέλτα.*

*Και στην Τροία;
Τίποτε στην Τροία – ένα είδωλο.
Έτσι το θέλαν οι θεοί.
Κι ο Πάρης, μ' έναν ίσκιο πλάγιαζε σα να ήταν πλάσμα
ατόφιο:
κι εμείς σφαζόμασταν για την Ελένη δέκα χρόνια.*

*Μεγάλος πόνος είχε πέσει στην Ελλάδα.
Τόσα κορμιά ριγμένα
στα σαγόνια της θάλασσας στα σαγόνια της γης:
τόσες νυχές
δοσμένες στις μυλόπετρες, σαν το σιτάρι.
Κι οι ποταμοί φουσκώναν μες στη λάσπη το αίμα
για ένα λινό κομάτισμα για μια νεφέλη
μιας πεταλούδας τίναγμα το πούπουλο ενός κύκνου
για ένα πουκάμισο αδειανό, για μιαν Ελένη.
Κι ο αδερφός μου;*

*Αηδόνι αηδόνι αηδόνι,
τ' είναι θεός; τι μη θεός; και τι τ' ανάμεσό τους;*

„Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάτρες”.

*Δακρυσμένο πουλί,
στην Κύπρο τη θαλασσοφίλητη*

Słowiku poetyczny,
jak niegdyś podobnej nocy na wybrzeżu Proteusza
usłyszały cię spartańskie niewolnice i podniosły lament,
a wśród nich – któż by powiedział – Helena!
Ta, którą przez lata ścigaliśmy nad Skamandrem.
Była tam, na krańcach pustyni; dotknąłem jej, odrzekła:
„To nieprawda, to nieprawda” wołała.
Nie weszłam na błękitnodzioby statek.
Nigdy nie postawiłam stopy w męźnej Troi”.

Wysoko podpięte piersi, słońce we włosach i ta postawa
cienie i uśmiechy wszędzie
na ramionach, na udach, na kolanach;
żywa skóra, a oczy
z wielkimi powiekami,
była tam, na brzegu jakiejś Delty.

A w Troi?

Nic w Troi – widmo jedynie.
Taka była wola bogów.
A Parys sypiał z widmem jakby było żywą istotą;
my zaś zarzynaliśmy się za Helenę przez dziesięć lat.

Wielki ból ogarnął Grecję.
Tyle ciał rzuconych
w szczęki morza, w szczęki ziemi;
tyle dusz
włożonych między młyńskie kamienie, niczym zboże.
Rzeki wzbierały mułem pełnym krwi
za falowanie lnianego stroju, za jakąś chmurę
trzepot motyla, puch łabędzia
pustą koszulę, za jedną Helenę.
A mój brat?

Słowiku, słowiku, słowiku,
czym jest bóg? Czym nie jest bóg? A co jest pomiędzy?

„Słowiki nie pozwalają ci zasnąć w Platres”.

Zapłakany ptaku,
do Cypru przez morze całowanego

*που έταξαν για να μου θυμίζει την πατρίδα,
άραξα μοναχός μ' αυτό το παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως αυτό είναι παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι Δε θα ξαναπιάσουν
τον παλιό δόλο των θεών :*

*αν είναι αλήθεια
πως κάποιος άλλος Τεύκρος, ύστερα από χρόνια,
ή κάποιος Αίαντας ή Πρίαμος ή Εκάβη
ή κάποιος άγνωστος, ανώνυμος που ωστόσο
είδε ένα Σκάμαντρο να ξεχειλάει κουφάρια,
δεν το 'χει μες στη μοίρα του ν' ακούσει
μαντατοφόρους που έρχονται να πούνε
πως τόσος πόνος τόση ζωή
πήγαν στην άβυσσο
για ένα πουκάμισο αδειανό για μιαν Ελένη.*

który miał mi przypominać ojczyznę,
przybiłem sam z tą bajką,
jeśli jest prawdą, że to bajka,
jeśli jest prawdą, że ludzie znowu nie chwycą
starej przynęty bogów;

jeśli jest prawdą
że jakiś inny Teukros, po latach,
że jakiś Ajas lub Priam lub Hekabe
lub ktoś nieznany, bezimienny, który jednak
widział jak jakiś Skamander przelewa się ciałami,
że nie jest jego przeznaczeniem, aby usłyszał
posłańców przybyłych z wieścią,
że tak wiele bólu, tak wiele życia
odeszło w otchłań
za jedną pustą koszulę, za jedną Helenę.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΙΝΗΣ

' Ασίνην τε...
ΙΛΙΑΔΑ

Κοιτάζαμε όλο το πρωί γύρω-γύρω το κάστρο
αρχίζοντας από το μέρος του ίσκιου εκεί που η θάλασσα
πράσινη και χωρίς αναλαμπή, το στήθος σκοτωμένου παγονιού
Μας δέχτηκε όπως ο καιρός χωρίς κανένα χάσμα.
Οι φλέβες του βράχου κατέβαιναν από ψηλά
στριμμένα κλήματα γυμνά πολύκλινα ζωντανεύοντας
στ' άγγιγμα του νερού, καθώς το μάτι ακολουθώντας τις
πάλευε να ξεφύγει το κουραστικό λίκνισμα
χάνοντας δύναμη ολοένα.

Από το μέρος του ήλιου ένας μακρύς γιαλός ολάνοιχτος
και το φως τρίβοντας διαμαντικά στα μεγάλα τείχη.
Κανένα πλάσμα ζωντανό τ' αγριοπερίστερα φευγάτα
κι ο βασιλιάς της Ασίνης που τον γυρεύουμε δυο χρόνια τώρα
άγνωστος λησμονημένος απ' όλους κι από τον Όμηρο
μόνο μια λέξη στην Ιλιάδα κι εκείνη αβέβαιη
ριγμένη εδώ σαν την εντάφια χρυσή προσωπίδα.
Την άγγιζες, Θυμάσαι τον ήχο της; κούφιο μέσα στο φως
σαν το στεγνό πιθάρι στο σκαμμένο χώμα :
κι ο ίδιος ήχος μες στη θάλασσα με τα κουπιά μας.
Ο βασιλιάς της Ασίνης ένα κενό κάτω απ' την προσωπίδα
παντού μαζί μας παντού μαζί μας, κάτω από ένα όνομα :
„ ' Ασίνην τε... ' Ασίνην τε... ”

και τα παιδιά του αγάλματα
κι οι πόθοι του φτερουγίσματα πουλιών κι ο αγέρας
στα διαστήματα των στοχασμών του και τα καράβια του
αραγμένα σ' άφαντο λιμάνι :
κάτω απ' την προσωπίδα ένα κενό.

Πίσω από τα μεγάλα μάτια τα καμπύλα χείλια τους βο στρύχους
ανάγλυφα στο μαλαματένιο σκέπασμα της ύπαρξής μας
ένα σημείο σκοτεινό που ταξιδεύει σαν το ψάρι
μέσα στην αυγινή γαλήνη του πελάγου και το βλέπεις:
ένα κενό παντού μαζί μας.
Και το πουλί που πέταξε τον άλλο χειμώνα
με σπασμένη φτερούγα

KRÓL ASINE

I Asine ...⁴
Iliada

Rozglądaliśmy się cały ranek po twierdzy
zaczynając od strony cienia tam gdzie morze
zielone i bez połysku, pierś zabitego pawia
przyjęło nas jak czas bez żadnej przepaści.
Skalne żyły schodziły z wysoka
skręcone winorośle nagie gałęziste ozywające
pod dotknięciem wody, gdy oczy podążając za nimi
zmagaly się, by uciec od męczącego kołysania
tracąc siłę nieustannie.

Od strony słońca rozległa plaża szeroko otwarta
i światło polerujące klejnoty na wielkich murach.
Żadnej żywej istoty dzikie gołębie odleciały
i Król Asine, którego szukamy już dwa lata
nieznany zapomniany przez wszystkich także przez Homera
tylko jedno słowo w Iliadzie także niepewne
rzucone tu jak pośmiertna złota maska.
Dotknąłeś jej, pamiętasz jej dźwięk? pusty w świetle
jak gliniany dzban w rozkopanej ziemi;
dźwięk, jaki wydają w morzu nasze wiosła.
Król Asine pustka pod maską
wszędzie z nami wszędzie z nami, ukryty pod nazwą:
I Asine ... i Asine ...

a jego dzieci posągi
jego pragnienia trzepot ptasich skrzydeł i wiatr
w przestrzeniach jego myśli a jego statki
przycumowane w niewidzialnym porcie;
pod maską pustka.

Za wielkimi oczami wygiętymi ustami puklami włosów
płaskorzeźbami w złocistej powłoce naszego istnienia
znak mroczny, który podróżuje niczym ryba
w porannej ciszy morza i widzisz go:
pustka wszędzie z nami.
Ptak, który odleciał zeszłej zimy

⁴ Fragment w oryginale zaczerpnięty z *Iliady* II 560 (katalog okrętów).

σκήνωμα ζωής,
κι η νέα γυναίκα που έφυγε να παίζει
με τα σκυλόδοντα του καλοκαιριού
κι η ψυχή που γύρευε τσιρίζοντας τον κάτω κόσμο
κι ο τόπος σαν το μεγάλο πλατανόφυλλο που παρασέρνει ο χείμαρρος του ήλιου
με τ' αρχαία μνημεία και τη σύγχρονη θλίψη.

Κι ο ποιητής αργοπορεί κοιτάζοντας τις πέτρες κι αναρωτιέται
υπάρχουν άραγε
ανάμεσα στις χαλασμένες τούτες γραμμές τις ακμές τις αιχμές τα κοίλα και τις
καμπύλες

υπάρχουν άραγε
εδώ που συναντιέται το πέρασμα της βροχής του αγέρα και της φθοράς
υπάρχουν, η κίνηση του προσώπου το σχήμα της στοργής
εκείνων που λιγότεψαν τόσο παράξενα μες στη ζωή μας
αυτών που απόμειναν σκιές κυμάτων και στοχασμοί με την απεραντοσύνη του
πελάγου

ή μήπως όχι δεν απομένει τίποτε παρά μόνο το βάρος
η νοσταλγία του βάρους μιας ύπαρξης ζωντανής
εκεί που μένουμε τώρα ανυπόστατοι λυγίζοντας
σαν τα κλωνάρια της φριχτής ιτιάς σωριασμένα μέσα στη διάρκεια της απελπισίας
ενώ το ρέμα κίτρινο κατεβάζει αργά βούρλα ξεριζωμένα μες στο βούρκο
εικόνα μορφής που μαρμάρωσε με την απόφαση μιας τί κρας παντοτινής.
Ο ποιητής ένα κενό.

Ασπιδοφόρος ο ήλιος ανέβαινε πολεμώντας
κι από το βάθος της σπηλιάς μια νυχτερίδα τρομαγμένη
χτύπησε πάνω στο φως σαν τη σαΐτα πάνω στο σκουτάρι:
„ ' Ασίην τε ' Ασίην τε...”. Να 'ταν αυτή ο βασιλιάς της Ασίης
που τον γυρεύουμε τόσο προσεχτικά σε τούτη την ακρό πολη
γγίζοντας κάποτε με τα δάχτυλά μας την υφή του πάνω στις πέτρες.

Ασίη, καλοκαίρι '38 – Αθήνα, Γεν. '40

ze złamanym skrzydłem
relikwia życia,
i młoda kobieta, która odeszła, by się pobawić
kłami lata
i dusza, która z piskiem wyglądała świata podziemi
i kraj jak ogromny liść platanu, którego porywa strumień słońca
ze starożytnymi zabytkami i współczesnym smutkiem.

A poeta zwleka spoglądając na kamienie i zastanawia się
ciekawe czy istnieją
między tymi zrujnowanymi liniami szczytami występami skalnymi dziurami
zagięciami

ciekawe czy istnieją
tutaj gdzie krzyżują się drogi deszczu wiatru i zniszczenia
czy istnieją, ruch twarzy kształt uczucia
tych, których tak dziwnie ubył w naszym życiu
tych, którzy pozostali cieniami fal i myślami z bezkresem morza
a może nie, nie pozostaje już nic prócz ciężaru
tęsknoty za ciężarem istnienia żywego
tam, gdzie trwamy teraz nierealni zginając się
jak gałęzie przeraźliwej wierzby ułożone w stos w czasie rozpacz
podczas gdy żółty prąd powoli kładzie wykorzenione sitowie w bagnie
obraz kształtu, który skamieniał wraz z decyzją o wiecznej goryczy.
Poeta pustka.

Słońce tarczownik wschodziło walcząc
a z głębi jaskini nietoperz przestraszony
uderzył w światło jak strzała w tarczę:
I Asine, i Asine Oby on był królem Asine
którego szukamy z taką uwagą na tej akropoli
czasami dotykając palcami jego dotyk na kamieniach.

Asine, lato '38 – Ateny, styczeń '40

ΜΥΚΗΝΕΣ

*Δώσ' μου τα χέρια σου, δώσ' μου τα χέρια σου,
δώσ' μου τα χέρια σου.*

*Είδα μέσα στη νύχτα
τη μυτερή κορυφή του βουνού
είδα τον κάμπο πέρα πλημμυρισμένο
με το φως ενός αφανέρωτου φεγγαριού
είδα, γυρίζοντας το κεφάλι
τις μαύρες πέτρες συσπειρωμένες
και τη ζωή μου τεντωμένη σα χορδή
αρχή και τέλος
η τελευταία στιγμή·
τα χέρια μου.*

*Βουλιάζει όποιος σηκώνει τις μεγάλες πέτρες·
τούτες τις πέτρες τις εσήκωσα όσο βάσταξα
τούτες τις πέτρες τις αγάπησα όσο βάσταξα
τούτες τις πέτρες, τη μοίρα μου.
Πληρωμένος από το δικό μου χόμα
τυραννισμένος από το δικό μου πουκάμισο
καταδικασμένος από τους δικούς μου θεούς,
τούτες τις πέτρες.*

*Ξέρω πως δεν ξέρουν, αλλά εγώ
που ακολούθησα τόσες φορές
το δρόμο απ' το φονιά στο σκοτωμένο
από το σκοτωμένο στην πληρωμή
κι από την πληρωμή στον άλλο φόνο,
ψηλαφώντας
την ανεξάντλητη πορφύρα
το βράδυ εκείνο του γυρισμού
που άρχισαν να σφυρίζουν οι Σεμνές
στο λιγοστό χορτάρι -
είδα τα φίδια σταυρωτά με τις οχιές
πλεγμένα πάνω στην κακή γενιά
τη μοίρα μας.*

*Φωνές από την πέτρα από τον ύπνο
βαθύτερες εδώ που ο κόσμος σκοτεινιάζει,
μνήμη του μόχθου ριζωμένη στο ρυθμό*

MYKENY

Daj mi swe ręce, daj mi swe ręce,
daj mi swe ręce.

Ujrzałem w nocy
ostry wierzchołek góry
ujrzałem w oddali równinę wypełnioną
światłem niewidocznego księżyca
ujrzałem, odwracając głowę,
stos czarnych kamieni
i moje życie napięte jak struna
początek i koniec
ostatnia chwila;
moje ręce.

Tonie, kto podnosi wielkie kamienie;
te kamienie podnosiłem ile miałem sił
te kamienie kochałem ile miałem sił
te kamienie, mój los.
Zraniony moją własną ziemią
dręczony własną koszulą
skazany przez własnych bogów,
te kamienie.

Wiem, że nie wiedzą, ale ja
który podążałem tyle razy
drogą od mordercy do zabitego
od zabitego do zapłaty
i od zapłaty do innego mordu,
dotykając po omacku
niewyczerpaną purpurę
owego wieczoru powrotu
gdy z sykiem zbudziły się Eumenidy
na rzadkiej murawie –
widziałem węże skrzyżowane ze żmijami
splcione nad przeklętym pokoleniem
nasz los.

Głosy z kamienia ze snu
głębsze tu, gdzie świat mrocznieje,
pamięć trudów zakorzeniona w rytmie

που χτύπησε τη γης με πόδια
λησμονημένα.
Σώματα βυθισμένα στα θεμέλια
του άλλου καιρού, γυμνά. Μάτια
προσηλωμένα προσηλωμένα, σ' ένα σημάδι
που όσο κι αν θέλεις δεν το ξεχωρίζεις·
η ψυχή
που μάχεται για να γίνει ψυχή σου.

Μήτε κι η σιωπή είναι πια δική σου
εδώ που σταματήσαν οι μυλόπετρες.

Οχτώβρης 1935

który uderzał w ziemię stopami
zapomnianymi.
Ciała zanurzone w fundamentach
innego świata, nagie. Oczy
wpatrzone, wpatrzone, w znak,
którego, choćbyś bardzo pragnął, nie dostrzeżesz;
dusza
tocząca walkę, aby stać się twoją duszą.

Nawet cisza nie jest już twoja
tu, gdzie stanęły młyńskie kamienie.

Październik 1935

PODZIĘKOWANIE ■

Zespół redakcyjny oraz Wydawca pragną podziękować Pani Annie Londou
za wyrażenie zgody na publikację utworów Jorgosa Seferisa.
